

Václav Grgurič a senohrabští rodáci v československém zahraničním vojsku na Rusi

ČÁST I.

Ve většině obcí České republiky můžeme najít na návsích pomníky padlých rodáků, kteří zemřeli nebo padli v letech I. světové války. Dnes jen velmi těžko zjistíme, kolik jich skutečně narukovalo a kde všude bojovali.

U příslušníků československého zahraničního vojska ve Francii, Itálii a v Rusku máme to štěstí, že jejich evidence se zachovala ve vojenském historickém archivu v Praze a můžeme se tak dopátrat poznatku, kdo z rodáků Senohrab se domů vrátil z „Velké války“ jako příslušník této armády, neboli tzv. „legionář“, ač původně rukoval jako rakouský voják.

Problematika toho, kdo byl podle zákona tzv. „legionář“, příslušník zahraničního či domácího československého vojska, kdo z rodáků či domovskými příslušných obyvatel Senohrab byl „legionářem“ či „dobrovolcem“, to bylo vše součástí besedy a přednášky dne 17. května 2022 právě v Senohrabech. Podle evidence ve vojenském historickém archivu se tak přítomní posluchači od přednášejícího Mgr. Františka Trávníčka ze Spolku vojenské historie Valtice dozvěděli, že těmito rodáky v zahraniční armádě byli Josef Konvička, ročník narození 1885, o deset let mladší Josef Štěpánek, ročník narození 1895, a třetím pak byl Ladislav Zrcek, ročník narození 1896. Všichni tři byli původně vojáky rakouské armády, všichni tři padli do zajetí a stali se z nich váleční zajatci a všichni tři se později s československou zahraniční armádou vrátili jako legionáři domů do vlasti lodí z Vladivostoku. Tito tři legionáři se narodili v Senohrabech. Čtvrtým legionářem, o kterém se potvrdilo, že v Senohrabech později žil, byl Václav Grgurič, o jehož osudech bude pojednávat nová kniha z edice (ne)Zapomenutí legionářští bráskové – Šachová srdce legionářů.

Václav Grgurič. Narodil se jako nemanželské dítě v dnešním Brandýse nad Labem dne 27. února 1897. Za otce se později přihlásil a byl zapsán jako otec Josef Grgurič, původem z Chorvatska, povoláním podomní obchodník. Po ukončení povinné školní návštěvy se vyučil lakýrníkem. V červnu roku 1915 byl odveden do rakouské armády a 15. září 1915 nastoupil k c. k. pěšímu pluku 42 v Terezíně. Po absolvování výcviku v pěší a spojovací službě byl odeslán dne 16. ledna 1916 na ruskou frontu. V březnu 1916 byl lehce raněn a byl odeslán do polní nemoc-

nice ve Lvově. Díky lehkému zranění se léčil jen pár dní, do konce dubna 1916 pak pracoval jako písař v kanceláři velitelství nemocnice. Po návratu k pluku se mu v bojích u Berestečka podařilo přeběhnout do ruského zajetí. Byl odeslán do zajateckého tábora v Dárnici, kde se dne 20. srpna 1916 přihlásil do československého zahraničního vojska v Rusku. Dne 21. srpna 1916 do stavu 1. záložní roty 1. střeleckého pluku. Absolvuje tzv. „učební komandu“ neboli poddůstojnickou školu v Borispolo. O několik měsíců později, 20. listopadu 1916, byl převeden do záložního praporu a je vymazán ze seznamu 1. střeleckého pluku. Dle tvrzení v roce 1935 se s rotou účastnil výzvědné činnosti a později bitvy u Zborova, za kterou obdržel později pamětní „Zborovskou medaili“. Po tzv. „tarnopolském ústupu“ je přidělen do kanceláře velitelství 1. pluku jako písař. V listopadu 1917 je přidělen k leteckému – aviatickému oddílu čs. vojska v Kijevě, kam se dobrovolně přihlásil. Zde byl přidělen až do května 1918, kdy je převelen do štábu československých vojsk. „Ve štábu jsem se brzy uplatnil, zvláště při shonu, který nastal po převratu 27. května r. 1918, kdy bylo nutno rychle zhotovovat různé mapky, plánky, náčrt apod.“ Je zařazen do fotogrammetrického oddělení štábu armádního sboru. Od 1. února 1919 je přidělen trvale k aviatickému oddílu, vypsán od vozatajské roty a má na starosti nejen překreslování map, ale také zásobovací a skladovou službu.

Při návratu do vlasti byl zařazen do XXIII. transportu na lodi „PRESIDENT GRANT“. Během pobytu v zajetí, ale i v československém vojsku se ve volném čase aktivně zapojuje do šachových partií s jinými válečnými zajatci, později s legionáři, v Jekatěrinburgu i s místními šachovými hráči. Po návratu do vlasti pracoval nejdříve na Ministerstvu národní obrany, V Kancelář legií, později v administraci časopisu „Legionář“. Od roku 1921 je přijat do Vojenského zeměpisného ústavu. „... ve svém oboru velmi zručný pracovník, velmi pilný a spolehlivý. Bodrý, svědomitý muž, výtečný poddůstojník, opravňuje k naději, že se stane dobrým kartografickým kreslíčem.“ Účastnil se nejdříve jako kreslič prací u mezinárodní rozhraničovací komise československo-polské v Trstené, a to až do roku 1925. V roce 1926 je mu udělena za legionářskou činnost Medaile vítězství a Československá revoluční medaile. V témže roce je povýšen do hodnosti štábního rotmistra kartografický kreslič, další povýšení do hodnosti praporečká kartografický kreslič se uskutečnilo dne 1. října 1934.

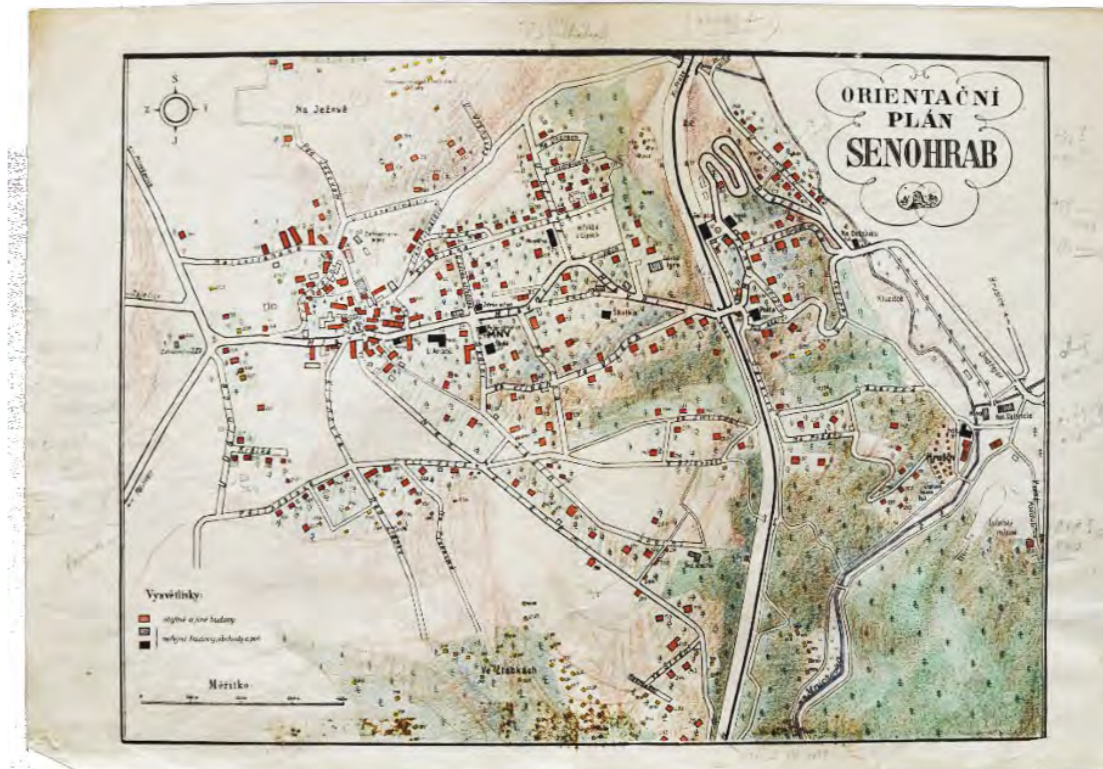
V roce 1933 byla jeho plastická mapa Republiky Československé o velikosti 3,5 x 1,6 m součástí Světové výstavy v Chicagu.

Na mapě pracoval tři roky po pracovní době, byl to sádrový odlitek vypracovaný podle soulepu speciálních map tehdejšího Československa včetně Podkarpatské Rusi. Stal se organizátorem a propagátorem šachové hry v armádě. Byl jedním z organizátorů, ale také hráčů armádních šachových turnajů o přebor „Svazu čs. rotmistrů“. V pozůstalosti se zachovaly dva poháry, které jako opakovaný vítěz získal do trvalého vlastnictví.

Dnem 1. května 1937 je povýšen do hodnosti poručíka zeměpisné služby. Po druhé světové válce a v rámci jeho služby až do roku 1949 byl nakonec povýšen do hodnosti kapitána zeměměřičské služby. Jestliže vojenské služební hodnocení jsou mu za předmnichovské armády pozitivní, po nástupu do armády v roce 1945 se příliš neztotožňuje se směřováním armády a je v roce 1949 pro nejasný poměr k lidově demokratickému řádu přeložen do výslužby. Stalo se tak již podruhé, poprvé v roce 1941, když po zrušení československé armády byl 11. září 1939 převeden do oboru ministerstva vnitra a dnem 1. února 1941 přeložen do výslužby. Jeho poslední služební zařazení bylo vedoucí oddělení plastických map.

V rodinném životě se dne 24. srpna 1922 v Praze oženil s Libuší Vrátnou z Třebivlic, 16. prosince 1923 se narodil syn Libor Antonín a 3. ledna 1926 Radko Eduard. Po propuštění z armády mu bylo pravděpodobně zrušeno i bydlení v podnájmu v přiděleném vojenském bytě a vystěhoval se v roce 1951 do Senohrab, kde na č. p. 66 (později na č. p. 126) získal bydlení, opět podnájem, pro sebe a svou rodinu. Nakonec zde zůstal s manželkou v podnájmu sám, syn Libor se odstěhoval na Slovensko, syn Radko v roce 1955 zemřel. Jeho pobyt v Senohrabech pro něj jako důchodce byl na jednu stranu asi šťastný, na druhou, jako bývalý – propuštěný důstojník armády, přeci jen byl v jiném postavení. V Senohrabech se dodnes zachovaly jeho mapy, které maloval, a jsou i lidé, kteří si na jeho přínos obci vzpomenu nebo mají informace od svých příbuzných z té doby: „Václav Grgurič ve vile čp. 66 bydlel se svou manželkou už před rokem 1959, kdy se tam nastěhovali manželé Čihákoví s dětmi. Bydlel ve třípokojovém bytě v prvním patře. Prý jako bývalý důstojník dostal přidělený byt na venkově kvůli zdraví. Údajně to bylo celkem obvyklé. Měli syna, který žil na Slovensku. Jeho malý syn jezdil do Senohrab k dědečkovi Václavovi na prázdniny a kamarádil se s mým tátou. Pan Grgurič byl několik let v Senohrabech velmi aktivní, pracoval pro obec, vy-

ráběl plány a mapy a také vedl šachový kroužek pro děti – klubovnu měli na nádraží.“ Velmi se přátelil s Josefem Svátkem, příslušníkem domácího vojska z roku 1918–1920, který bojoval jako příslušník Stráže svobody na Slovensku.

Václav Grgurič s manželkou se v roce 1972 vrátil zpět do Prahy. S obcí spolupracoval po celých 21 let pobytu v Senohrabech, důkazem toho jsou i dodnes používané mapy zakreslené právě Václavem Grguričem z roku 1965 a 1970. Po celou dobu i nadále hrál své oblíbené šachy. Zemřel v Praze 7. listopadu 1983. Protože přežil své syny i manželku, rodinný hrob po vypršení úhrady byl opuštěn a jen díky pátrání po jeho osudech byl určen k tzv. „adopci“, čehož se ujala právě obec Senohraby, za což jí patří velké poděkování.

Mgr. František Trávníček
Spolek vojenské historie Valtice, z. s.

Pokračování příště.